

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

Γενική Γραμματεία Εταιρικού Συμφώνου Περιφερειακής
Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ)

Γεν. Διεύθυνση Θεσμικής κι Επιχειρησιακής
Υποστήριξης ΕΣΠΑ

Ειδική Υπηρεσία Κρατικών Ενισχύσεων και
Χρηματοδοτικών Εργαλείων (ΕΥΚΕ-ΧΕ)

ΕΥΚΕ-ΧΕ: 1227

Ταχ. Δ/ση: Νίκης 10, 3ος όροφος,
10563, Αθήνα
Πληροφορίες: Ασημίνα Γεωργακοπούλου
Τηλέφωνο: 210 3742068
Email: a.georgakopoulou3@minfin.gr
stateaid_unit@minfin.gr

Προς: Ενδιάμεσο Φορέα Διαχείρισης
Ε.Α.Τ.Α. Α.Ε

Θέμα: Διατύπωση γνώμης για ζητήματα κρατικών ενισχύσεων σχετικά με το σχέδιο Πρόσκλησης με τίτλο: «Δράσεις προώθησης της βιώσιμης ανάπτυξης και της κοινωνικής συνοχής μέσα από την ΚΑΛΟ στο Δήμο Αθηναίων»,

Σχετ: Το αρ. πρωτ. ΥΠΕΘΟΟ 136636 ΕΥΚΕ-ΧΕ 1227/23.9.2024 ηλεκτρονικό μήνυμα του Ενδιάμεσου Φορέα Διαχείρισης Ε.Α.Τ.Α. Α.Ε

Σε συνέχεια του ως άνω σχετικού ηλεκτρονικού μηνύματος του Ενδιάμεσου Φορέα Διαχείρισης Ε.Α.Τ.Α. Α.Ε, στο οποίο επισυνάπτεται το σχέδιο Πρόσκλησης με τίτλο: «Δράσεις προώθησης της βιώσιμης ανάπτυξης και της κοινωνικής συνοχής μέσα από την ΚΑΛΟ στο Δήμο Αθηναίων», για το οποίο ζητούνται οι απόψεις της Υπηρεσίας μας αναφορικά με το θεσμικό πλαίσιο των Κρατικών Ενισχύσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σημειώνονται τα εξής:

1. Η Πράξη με τίτλο «Δράσεις προώθησης της βιώσιμης ανάπτυξης και της κοινωνικής συνοχής μέσα από την ΚΑΛΟ στο Δήμο Αθηναίων» αφορά στην προώθηση της κοινωνικής επιχειρηματικότητας και της επαγγελματικής ενσωμάτωσης σε επιχειρήσεις της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας, προκειμένου να διευκολυνθεί η πρόσβαση στην απασχόληση. Η υλοποίηση των δράσεων από φορείς της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας αφορά σε δραστηριότητες «βιώσιμης ανάπτυξης» ή παροχής «κοινωνικών υπηρεσιών γενικού συμφέροντος» ή «κοινωνικής ένταξης», όπως προσδιορίζονται στο Άρθρο 2 του Ν.4430/2016.

Σκοπό της Πράξης αποτελεί η πραγματοποίηση κοινωνικοοικονομικών δραστηριοτήτων στον τομέα της παραγωγής, της συναλλαγής και της κατανάλωσης, οι οποίες έχουν σαν στόχο την κάλυψη και ικανοποίηση των αναγκών των οντοτήτων που τις ασκούν αλλά και της πλειοψηφίας του κοινωνικού συνόλου. Οι φορείς ΚΑΛΟ (του Ν.4430/2016) έχουν ως καταστατικό σκοπό την προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης. Η δράση εναρμονίζεται με την Εθνική Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη και Μείωση της

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Φτώχειας και το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Κοινωνική Οικονομία και την Κοινωνική Καινοτομία καθώς και την Περιφερειακή Στρατηγική για την κοινωνική οικονομία.

Δικαιούχος της Δράσης είναι ο Δήμος Αθηναίων. Η συγχρηματοδοτούμενη δημόσια δαπάνη που διατίθεται για την ένταξη πράξεων με την παρούσα πρόσκληση ανέρχεται σε **1.281.040,00.€**.

2. Το άρθρο 107 παράγραφος 1 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ) (2016/C 262/01), ορίζει τις κρατικές ενισχύσεις ως «ενισχύσεις που χορηγούνται υπό οποιαδήποτε μορφή από τα κράτη ή με κρατικούς πόρους και που νοθεύουν ή απειλούν να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό διά της ευνοϊκής μεταχείρισης ορισμένων επιχειρήσεων ή ορισμένων κλάδων παραγωγής [...], κατά το μέτρο που επηρεάζουν τις μεταξύ κρατών μελών συναλλαγές. Με βάση την Ανακοίνωση της Επιτροπής για την έννοια της Κρατικής Ενίσχυσης (2016/C 262/01) που εξειδικεύει το άρθρο 107 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ, οι κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις εφαρμόζονται μόνο όταν ο αποδέκτης της ενίσχυσης είναι «επιχείρηση». «Επιχειρήσεις» θεωρούνται οι οντότητες που ασκούν οικονομική δραστηριότητα ανεξάρτητα από το νομικό καθεστώς που τις διέπει και τον τρόπο χρηματοδότησής τους. Συνεπώς, ο χαρακτηρισμός μιας συγκεκριμένης οντότητας ως επιχείρησης εξαρτάται αποκλειστικά από τη φύση των δραστηριοτήτων που ασκεί. Μεταξύ άλλων, ο χαρακτηρισμός μιας οντότητας ως επιχείρησης συνδέεται πάντα με συγκεκριμένη δραστηριότητα. Μια οντότητα που ασκεί τόσο οικονομικές όσο και μη οικονομικές δραστηριότητες πρέπει να θεωρείται επιχείρηση μόνο σε σχέση με τον πρώτο τύπο δραστηριοτήτων. Για να γίνει διάκριση μεταξύ οικονομικών και μη οικονομικών δραστηριοτήτων, το Δικαστήριο έχει επανειλημμένα αποφανθεί ότι κάθε δραστηριότητα που συνίσταται στην παροχή αγαθών και υπηρεσιών στην αγορά αποτελεί οικονομική δραστηριότητα.
3. Λαμβάνοντας υπόψη το αντικείμενο του έργου επισημαίνεται ότι, από την άποψη των κανόνων κρατικών ενισχύσεων, το υπό εξέταση σχέδιο Πρόσκλησης για τη χρηματοδότηση του Δήμου Αθηναίων πιθανόν να θέτει ζητήματα κρατικών ενισχύσεων, στον βαθμό που η δραστηριότητά της μπορεί να χαρακτηριστεί ως οικονομική και εφόσον συντρέχουν και οι λοιπές προϋποθέσεις του άρθρου 107 παρ. 1 ΣΛΕΕ.

Προκειμένου να καθοριστεί εάν οι ανωτέρω δράσεις που θα χρηματοδοτηθούν μέσω της πρόσκλησης ενέχουν στοιχεία κρατικής ενίσχυσης, είναι αναγκαίο να διαπιστωθεί εάν πληρούνται σωρευτικά οι προϋποθέσεις του άρθρου 107 παρ. 1 ΣΛΕΕ για την ύπαρξη κρατικής ενίσχυσης:

- α) χρηματοδότηση με κρατικούς πόρους,
- β) χορήγηση οικονομικού πλεονεκτήματος,
- γ) επιλεκτική μεταχείριση,
- δ) επίδραση στις ενδοκοινοτικές συναλλαγές και νόθευση ή απειλή νόθευσης του ανταγωνισμού.

Σύμφωνα με το σημείο 68 της Ανακοίνωσης της Επιτροπής σχετικά με την έννοια της κρατικής ενίσχυσης όπως αναφέρεται στο άρθρο 107 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ, για να μην χορηγείται οικονομικό πλεονέκτημα στον δικαιούχο, η σχετική χρηματοδότηση πρέπει να καλύπτει μόνο το απολύτως αναγκαίο κόστος των παρεχόμενων υπηρεσιών, βάσει τιμών αγοράς. Δεν πρέπει να αποδίδεται κανενός είδους πλεονέκτημα στον δικαιούχο καθ' οιονδήποτε τρόπο και να μην παρακρατείται οποιοδήποτε ποσό (π.χ. για διαχειριστικά κόστη ή οποιοδήποτε άλλο κόστος) και δεν πρέπει να υφίσταται

οποιαδήποτε απομείωση του εγγενούς κόστους λειτουργίας του δικαιούχου που έχει υπό κανονικές συνθήκες χωρίς την ανάληψη του εν λόγω έργου.

Σε συνέχεια των προαναφερόμενων επισημαίνεται ότι για τον δικαιούχο, συγκεκριμένα τον Δήμο Αθηναίων, πληρούνται οι ανωτέρω α, γ και δ προϋποθέσεις. Ωστόσο όμως δύναται να θεωρηθεί ότι ο δικαιούχος καλύπτει μόνο το απολύτως αναγκαίο κόστος των παρεχόμενων υπηρεσιών βάσει τιμών αγοράς και δεν αποκομίζει οικονομικό πλεονέκτημα, εφόσον μεταβιβάσει το σύνολο των πόρων σε αναδόχους, οι οποίοι επιλέγονται μέσω ανοικτής δημόσιας διαγωνιστικής διαδικασίας, σύμφωνα με τις γενικές αρχές του ενωσιακού δικαίου περί ανοικτής, διαφανούς, αμερόληπτης και άνευ όρων διαδικασίας (ίση μεταχείριση υποψηφίων αναδόχων, διαφάνεια, δημοσιότητα της διαδικασίας, αναλογικός χαρακτήρας του ανταλλάγματος του αναδόχου, αρχή του πραγματικού ανταγωνισμού, αρχή της αμοιβαίας αναγνώρισης υπηρεσιών που παρέχονται από ανάλογους φορείς του εξωτερικού) και δεν παρακρατούν κανένα ποσό (π.χ. για διαχειριστικά κόστη, προμήθεια εξοπλισμού ή άλλες δαπάνες). Στην περίπτωση αυτή δεν εκπληρώνεται η προϋπόθεση β) που αφορά την χορήγηση οικονομικού πλεονεκτήματος, και κατά συνέπεια δεν προκύπτουν ζητήματα κρατικών ενισχύσεων για τον δικαιούχο.

Εφόσον οι Δικαιούχοι παρακρατούν μέρος των πόρων, είτε θα πρέπει να τεκμηριωθεί ότι η σχετική χρηματοδότηση καλύπτει αποκλειστικά και μόνον το απολύτως αναγκαίο κόστος για την εκτέλεση της πράξης (ως ανωτέρω), είτε ενδέχεται να ανακύψουν ζητήματα κρατικών ενισχύσεων τα οποία δύναται να αντιμετωπιστούν στο πλαίσιο του Κανονισμού (ΕΕ) 2023/2831 της Επιτροπής της 13ης Δεκεμβρίου 2023 σχετικά με την εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας (de minimis).

Με βάση το ανωτέρω, δεν θα χορηγείται οικονομικό πλεονέκτημα και κατά συνέπεια δεν θα προκύψουν ζητήματα κρατικών ενισχύσεων για τον Δήμο Αθηναίων ως δικαιούχο εφόσον προκηρύξει το σύνολο του ποσού χρηματοδότησης στους ΦΟΡΕΙΣ Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας με βάση την ανωτέρω διαδικασία.

Όσον αφορά τα ζητήματα κρατικών ενισχύσεων για τους Φορείς ΚΑΛΟ μέσω των οποίων θα υλοποιηθεί η συγκεκριμένη δράση, θα πρέπει να υποβληθεί στην ΕΥΚΕ-ΧΕ το ΤΔΠ για να εξεταστεί αναφορικά με την τήρηση των κανόνων του ανταγωνισμού, σύμφωνα με τα οριζόμενα στη με αρ.πρωτ. 99801/ΕΥΚΕ-ΧΕ 1162/27.10.2023 εγκύκλιο της ΕΥΚΕ-ΧΕ με θέμα «Οδηγίες προς φορείς που εμπλέκονται στη διαχείριση συγχρηματοδοτούμενων δράσεων κατά την προγραμματική περίοδο 2021-2027 αναφορικά με ζητήματα κρατικών ενισχύσεων». Για την αξιολόγηση της πλήρωσης του κριτηρίου συμβατότητας της εκάστοτε πράξης με τους κανόνες του ανταγωνισμού και των κρατικών ενισχύσεων, είναι αναγκαίο να συμπληρώνεται η λίστα ελέγχου περί ύπαρξης κρατικής ενίσχυσης που έχει κοινοποιηθεί με την με Α.Π. 115150/ΕΥΚΕ4023/2.11.2016 επιστολή του ΓΓΔΕ & ΕΣΠΑ, αντίγραφο της οποίας πρέπει να τηρείται στο φάκελο της πράξης.

4. Η παρούσα γνωμοδότηση παρέχεται στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της ΕΥΚΕ-ΧΕ και περιορίζεται στην παροχή απόψεων σχετικά με τη συμμόρφωση του υπό κρίση μέτρου ενίσχυσης με τους κανόνες

Ανταγωνισμού και Κρατικών Ενισχύσεων της ΕΕ. Επισημαίνεται ότι δεν εμπίπτει στις αρμοδιότητες της ΕΥΚΕ-ΧΕ η αξιολόγηση οποιαδήποτε άλλης πτυχής του μέτρου ενίσχυσης, περιλαμβανομένων θεμάτων που άπτονται του δικαίου περί δημοσίων συμβάσεων.

5. Οι απόψεις της ΕΥΚΕ-ΧΕ βασίζονται αποκλειστικά στις πληροφορίες που παρείχε εγγράφως ο ενδιαμέσος Φορέας Διαχείρισης Ε.Α.Τ.Α. Α.Ε.. Εάν οι παρασχεθείσες πληροφορίες αποδειχθούν ελλιπείς ή εσφαλμένες, ή το μέτρο ενίσχυσης δεν υλοποιηθεί σύμφωνα με τις παρεχόμενες πληροφορίες, η ΕΥΚΕ-ΧΕ διατηρεί το δικαίωμα να επανεξετάσει τις απόψεις της σε σχέση με αυτές που εκφράζονται στο παρόν έγγραφο.

Παραμένουμε στην διάθεσή σας για κάθε αναγκαία διευκρίνιση.

Ο Προϊστάμενος της ΕΥΚΕ-ΧΕ
κ.α.α

Στυλιανή Αλεξοπούλου

Εσωτερική Διανομή:

1. Γραφείο Αν. Υπουργού Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών
2. Γραφείο Γενικού Γραμματέα Εταιρικού Συμφώνου Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ)
3. Γραφείο Γενικής Διεύθυνσης Θεσμικής κι Επιχειρησιακής Υποστήριξης
4. Ε.Υ.Κ.Ε.-Χ.Ε.

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

